

ZNANJE SE ZAČNE
Z NASMEHOM

Pismo

DOBRODOŠLI V VESELI
ŠOLI! TOKRAT SE BOMO
NAUČILI VSE O PISMIH.

Živjo! Kako si kaj? Jaz se danes igram pošto. To je zelo zabavna igra za tri igralce. Eden je **poštar**, drugi **pošiljatelj** in tretji **naslovnik**. Poštar najprej zamiži in šteje do 20, da se naslovnik lahko skrije. Pošiljatelj vmes napiše pismo – nekaj, kar bo moral poštar uganiti. Poštar mora nato najti naslovnika, potem pa še uganiti, kaj piše v pismu. Naslovnik mu to pokaže s pantomimo. Če ugame, naslovnik v novo pismo napiše nalogo za (prejšnjega) pošiljatelja (na primer splezaj pod igrali, naredi deset počepov, šteje nazaj od dvajset ...). Če ne ugame, mora nalogo opraviti poštar. Potem se vloge zamenjajo.

Kako pošljem pismo?

V današnjem času so na roko napisana pisma prava redkost. Zamenjali so jih kratka sporočila na mobilnih telefonih in elektronska pošta. Še vedno pa radi pošljamo praznične voščilnice in razglednice iz oddaljenih krajev. Klasična pisma so tista, ki jih napišeš na papir. Napisano pismo zložiš v **pisemsko ovojnico (kuverto)** in nanjo napišeš naslov. **Naslov** mora biti točen in čitljiv, da poštar ve, komu in kam ga mora odnesti. Na kuverto je treba prilepiti še **znamko**, s katero plačaš poštnino. Pismo potem vržeš v **poštni nabiralnik**, od tam gre do poštarja, ta ga odloži v naslovnikov poštni ali hišni **predalčnik**.

Poštni nabiralnik

ZAPOMNI SI

Poštar je tisti, ki raznaša pisma in pakete. Poštar je poklic.
Pošiljatelj je tisti, ki pismo pošlje.
Naslovnik je tisti, ki pismo dobi.
Pismo oddaš v **poštni nabiralnik**.
Pismo ti poštar pusti v hišnem ali poštnem **predalčniku**.
Ustna komunikacija je, ko se z nekom pogovarjaš.
Pisna komunikacija je, ko si z nekom dopisuješ.

Kakšna vse so lahko pisma?

Pisma so lahko **osebna** ali **uradna**.
Včasih so pisma **ljubezenska**.
Pisma so lahko **anonimna**.
V pismu je lahko **voščilo**, **vabilo**, **pritožba**, **opravičilo** ...

Pismo je lahko več stvari hkrati, na primer osebno, ljubezensko in anonimno.
Preberi pisma in obnje zapiši, kaj po tvoje velja zanje.

1.

Spoštovani!

Sporočam, da je računalnik, ki smo ga prejšnji teden kupili pri vas, pokvarjen. Na njem se da igrati samo igrice, za šolo pa ne dela. Pošljite nam novega.

Oči od Marka in Taje

2.

Ljubi Vid!

Vsak dan te gledam v šoli, a ti me ne opaziš. Bo sploh kdaj prišel dan, ko bo najina ljubezen vzcvetela? Ozri se okrog sebe in ujemi moj pogled.

Zaljubljena

3.

Draga babi!

Vse najboljše za tvoj rojstni dan, želim ti veliko zdravja in da bi še naprej pekla tako dobre torte.

Olja

4.

Hej, Bor!

Pišem ti, ker mi je žal, da sva se na morju skregala. Bil sem slabe volje, ker sem moral pred tabo domov. Upam, da se naslednje poletje spet vidiva in da bova ostala prijatelja.

Lepo bodi.

Arne

Katero manjka? Napiši ga sam/a.

Zgodovina pošte

Z razvojem železnic so poštarsko vlogo prevzeli vlaki. Za prvi **poštni vlak** velja tisti v Veliki Britaniji, ki je leta 1830 začel prevažati pisma med Liverpoolom in Manchestrom.

Prva **znamka** je bila izdana 1. maja 1840 v Veliki Britaniji. Z znamkami so prišli tudi **poštni nabiralniki**, v katere so pošiljatelji lahko metali vnaprej plačana sporočila.

Dimni signali so ena najstarejših oblik komunikacije na daljavo. Navadno ob njih pomislimo na **Indijance**, a 900 let pred našim štejetjem so si dimna sporočila pošiljali že **Kitajci**, v Evropi, predvsem na jugu **Italije**, so bila v uporabi vsaj od 13. stoletja, tudi avstralski **aborigini** so se sporazumevali z njimi. Danes je najbolj znan dimni signal tisti, ki se ob (ne)izvolitvi novega papeža pokadi iz dimnika na Sikstinski kapeli v **Vatikanu**.

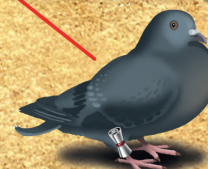
Kjer je dim, je tudi ogenj. Tudi pri nas so za opozarjanje pred **turškimi vpadi** v 15. in 16. stoletju kurili **kresove**.

V srednjem veku so imeli vladarji, fevdalci in cerkveni dostojanstveniki lastne **poklicne sle**. Pisma so pisali z gosjimi, labodjimi ali krokarjevimi peresi.

Najstarejše pismo, kar so jih našli arheologi, sega v čas 2400 let pred našim štejetjem. Sporočila, vtisnjena v **glinene cilindre**, veljajo tudi za najstarejšo pisavo na svetu. Pismo so našli na območju današnje **Sirije**.

Na **poštne golobe** so se pred več kot 2000 leti zanašali stari Rimljani. Drobne zvitke papirja so prenašali v kovinski cevčici, pripeti na nogo.

Včasih so sporočila pošiljali celo z **baloni**. Ker ne moreš vedeti, kje bo balon pristal, je takšno pošiljanje prišlo prav bolj v izrednih razmerah – denimo med zasedbo Pariza konec 19. stoletja, ko so z balonsko pošto poskušali komunicirati z zunanjim svetom.

Prvi **avtomobil v službi pošte** se je pojavil leta 1905. Pridno so ga uporabljali za prevoz pisem, paketov in ljudi.

Tudi prva **poštna mreža** sega v antični Rim. Poštni uslužbenci so pisma in pakete ter pomembne dokumente in uradna sporočila prenašali **peš** ali na **konjih**.

Poseben način obveščanja so razvili **samostani**. Menihi, ki so potovali iz samostana v samostan, so s seboj nosili **rotulo**, na valjčku zvit pergament, ki ga je pozneje nadomestil papir. Nanj so si zapisovali pomembnejše novice, vseboval pa je tudi rubriko o umrlih bratih. Potovanje meniha slaj je lahko trajalo tudi dve leti, tako dolgo so v njegovem samostanu čakali na sveže novice.

Od 17. do 19. stoletja so bile v Evropi in Severni Ameriki priljubljene **poštne kočije**.

Danes z **ladjami** potuje več kot 90 odstotkov vsega blaga, pred vlaki in letali pa so ladje dostavljale tudi pisma. »Morska pošta« je postala priljubljena sredi 17. stoletja, vse do prihoda letal so jo nosile jadrnice, parniki, čezoceanke, na krajše razdalje tudi čolni na vesla.

Prva pisma so z **letali** poletela v začetku 20. stoletja. **Letalska** ali **zračna pošta** je danes najbolj razširjen način za prenos pošiljk (pisem in paketov) na dolge razdalje. Letalske pošiljke imajo v zgornjem levem kotu žig ali nalepko »Par avion«, kar po francosko pomeni »z letalom«.

Pošta v Sloveniji

Tudi slovenski poštarji so včasih pisma raznašali s kočijami, danes pa hodijo peš, se vozijo s kolesi, motorji in avtomobili. S pošto so povezani tudi nekateri drugi [predmeti](#), od poštnih žigov do poštarke torbe.

Diližansa

Tako se je reklo poštni kočiji, ki je v 18. stoletju prevažala tudi potnike. Potniki so jih imeli radi, ker so imele oblazinjene sedeže ter vzmeteno podvozje, da jih med potjo ni preveč premetavalo.

Poštna kočija diližansa

Poštni motor

Ko se je sredi 20. stoletja (pred malo manj kot 100 leti) poštni promet preselil s železnic na ceste, je tovarna vozil Tomos iz Kopra začela izdelovati poštni motor. Kot vsa druga poštna prevozna sredstva je bil tudi ta značilne rumene barve.

Motor Tomos

Krpan

Poštarji imajo zelo radi slovenske pravljичne junake, zato so mnogi dobili tudi svoje [znamke](#). Po enem od njih, Martinu Krpanu, je dobilo ime celo poštno kolo. Z njim se poštarji vozijo predvsem na kratke razdalje in po mestih.

Ali veš, da ne smeš odpirati pisem, ki niso naslovljena nate? Enako velja tudi obratno, pisma, naslovljena nate, lahko odpreš samo ti.

Slavna pisma

Nekatera pisma lahko prebereš, tudi če niso naslovljena nate. Takšna so pisma slavnih ljudi, ki jih včasih objavijo po njihovi smrti. Iz izmišljenih pisem so včasih sestavljene tudi knjige.

Skrivni dnevnik Jadrana Krta je roman v pismih, čeprav je pravzaprav dnevnik. Sestavljen je torej iz pisem, ki jih Jadran Krt piše sam sebi. Pisateljica Sue Townsend je napisala kar osem knjig o Jadranu Krtu, mlade (in stare) bralce junak zabava s težavami v šoli in doma, s prijatelji in punco Pandoro.

Se še spomniš **Harryja Potterja**? Tudi zanj so bila pisma zelo pomembna, sploh tisto prvo, ki je skozi **režo za pisma** priletelo z Bradavičarke!

Gremo na izlet!

Pridi z nami v [Polhov Gradec](#). Tam stoji [Muzej pošte in telekomunikacij](#). V njem si lahko od blizu ogledaš makete poštinih vozov, nekatere sobe so uredili kot stare poštne urade, tam so tudi različna vozila, ki so jih v preteklosti uporabljali poštarji, pa tudi njihove uniforme. Za otroke sta še posebno zanimivi ročna in avtomatska telefonska centrala, ki ju lahko tudi sami preizkusite.

Konjiček meseca

Zbiranju znamk rečemo tudi **filatelija**. Znamke lahko zbira čisto vsak in z njimi spoznava druge čase in druge kraje. Iz razglednic ali kuvert izreži znamko skupaj s koščkom papirja. Odlepi jo tako, da jo daš v posodico s toplo vodo in kapljico čistila za posodo. Namakaj jo tako dolgo, da znamka odstopi od papirja. Znamko potem posuši in spravi v album.

Znamke so lahko navadne ali posebne oziroma **priložnostne**. To so znamke, ki jih pošte natisnejo ob posebnih priložnostih. Najbolj posebne med vsemi so **unikatne znamke**. To so znamke, ki jih Pošta Slovenije izdela iz tvoje fotografije ali risbe.

Letos smo dobili kar več priložnostnih znamk.
Jih znaš povezati s pravim opisom?

Te zanima še več? Pokukaj v Veselo šolo v reviji Pil! Tam te čaka še več znanja in seveda nagradna igra.

Septembrsko temo o pismu smo pripravili:

Besedilo Katja Željan, Irena Duša Draž, angleški in nemški del Pionirski dom, ilustracije Matej de Cecco, Vladimir Leben, fotografije dokumentacija Tehniškega muzeja Slovenije, Pošta Slovenije, Shutterstock, oblikovanje Simon Kajtna, jezikovni pregled Simona Ana Malovrh, urednica Irena Duša Draž.

Pri izpeljavi letošnje Vesele šole nam pomagajo generalni partnerji:
Telekom Slovenije, Zavarovalnica Triglav, Slovenska vojska.
Vesela šola je priloga mesečne revije Pil; letnik 56, št. 1 (september 2025).